

erdam.
l-uitgaven:

en vogels. f 0.30
... f 0.15
... f 0.10
... f 0.25
... f 0.20

Exempl. van alle
ging worden uitge-
fonds der Veree-
kan voor zoo vele

18.

Wie dus hiervan
ap vol maakt, zou
Zeet waarschijnlijk
lig. Daarvoor kan

en Kaartjes
g van ieder
an ieder die

de
ODE,
worden ontvangen

van de AMSTER-
rengers.

F. C. Magendans
Ds. J. J. C. van
ts-buiten f 48.50;
idland f 40; door
t Dalfsen f 35.25;
e Amsterdam, van
M. en J. H. ieder
men f 17.50; door
B. en Jb. B. ieder
olletten: door Ds.
1: uit Emmen bui-
nen f 16.36, samen
f. G. Wolf te Ga-
voor de Medische
t Schelven bij een
5; door den heer
komst te Holwerd
e Dokkum f 16.30,
heer R. Roodzand
abus te Dikland
s. van O. bij eene
aan schenkingen:
te Gaastmeer van
W. E. en G. A. G.
s. van G. B. f 0.50,
K. Floor te Wons,
20 Jan. f 5; door
van J. H. te A. f 5;
s. den heer St. te
ren: van den heer
St. f 2.50, van den
St. geb. v. d. W.
J. Hulsebos, te
den heer H. f 5,
den heer v. D. f 5,
f 1; van N. N. te
ereen: te Hantum
niet te Maassluis:
van een werkman
Meijesveren, te
4.50; gevonden
o f 1.60; door den
broek f 2.50; door
colleeteerd bij ge-
g te Giesendam
Vries Oosterveld
or W. J. van N. N.
v. d. Meulen te
s. van N. N. f 10;
een: Vrienden der
6; door den heer
am, van N. N. te
f. Hovy van M. F.
Pon te Leiden, van
len heer W. Kähler
a vriendenkring te
er P. van Driel te
10; door Ds. J. Rij-
or Ds. W. Briet te
Zw. f 5; door den
neldijk van G.
Bommel, door be-
b. Kievet f 2.50;

Wolfe te Gameren,
1.

tesch; van N. N.

gekomen: door Ds.
N. N. een gelofte-
der Ned. Geref.
lam, gecoll. in het

Peningmeester.

INGSKERK.

ING.

GUNNING Jr.

St. Bidstond voor

gadering met de

STOOMDRUKKERIJ

AMSTERDAM.

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 20 Februari 1887. N°. 478.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. aan het Bureau, Warmoesstraat 108, te Amsterdam.
Advertentiën: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van leflegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

Van des menschen verlossing.

ZEVENDE ZONDAGS-AFDEELING

II.

Want uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof; en dat niet uit u: het is Gods gave. Ef. 2: 8.

Vooraf op de vraag: waarin het ware, zaligmakende geloof bestaat, behoort een Christenmench een duidelijk en zuiver antwoord te kunnen geven. Het geloof is nu eenmaal de geestelijke schalm die de ziel der uitverkorenen aan de zaligheid verbindt; rechtvaardiging door het geloof is het één en al onzer belijdenis; al wie het ware geloof heeft, is zij, die het niet, staat nog buiten de zaak; en zoo kan het niet anders, of aan een gezonde verklaring van wat het geloof is, hangt alle gezondheid der predicaat, terwijl omgekeerd eene dusgenaamde „Evangelieverkondiging“ die op het stuk van het geloof feil gaat, op den duur niet anders kan dan de zielen verledenen.

Onze Catechismus wijdt aan deze zaak dan ook een afzonderlijk onderzoek, en geeft op de vraag: „Wat is een oprecht (d. i. echt of waar) geloof?“ dit welinengeschiedte en breedvoerig antwoord: „Een oprecht geloof is niet alleen een zeker weten of kennis, waardoor ik het al voor waarachtig houd, wat ons God in zijn Woord geopenbaard heeft; maar ook een zeker vertrouwen, hetwelk de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt, dat niet alleen anderen, maar ook mij, vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken is, uit louter genade, alleen om de verdienste Christi wille.“

Om nu dit antwoord wel te doorgronden, behoort de lezer op te merken, dat men van geloof in tweeërlei zin kan spreken. Ik heb een oog, in dat oog heb ik het vermogen om te kunnen zien. Maar terwijl ik dat vermogen ook blij bezitten terwijl ik neerlig en slaap, kan ik mijn uren slaaps toch niet zeggen, dat ik toen ziende was. Ik behield wel het gezichtsvermogen, maar door de oogschellen toevelen, werkte dat vermogen niet. Evenzoo is het bij een pasgeboren kind. In dat kind komt niet later pas het oog in. Het oog is er van meet af, en dus is zulk een wicht niet het bezit van het gezichtsvermogen geboren. En toch, ook al heeft het een oog, en al bezit het dat gezichtsvermogen, toch werkt het de eerste uren van zijn leven niet. Het wicht ziet niets.

Wel terdege moet men dus onderscheid maken tusschen de vraag, of ik het vermogen heb, om te hooren, te zien, te proeven, te spreken enz., en die geheel andere vraag, of ik op dit oogenblik dit vermogen gebruik, het werken laat en doe uitkomen.

En dit nu moet ge ook alsoo toepassen op het geloof.

In verreweg de meeste oogenblikken van uw leven geloof ge niet, ook na uw bekeering. Ge geloof niet als ge slaapt, ge geloof niet als ge gedachteloos neêrsl, ge geloof niet als ge verstandloos zijt, ge geloof niet als ge zondigt. Maar terwijl ge op die manier nu uren lang soms uw geloof niet werken laat, en het is alsof ge geen geloof bezat, bezit een kind van God dit ondervrijl toch wel terdege.

Ge krijgt geen oog als ge uw blik opslaat, maar uw oog is er en in dat oog het

gericht, ook dan als de oogleden u zijn toegevalen. En zoo nu ook krijgt ge niet telkens een geloofsvoeg, als ge uw geloofsblik werken laat, maar uw geloofsvoeg zit in uw ziel in, en in dat geloofsvoeg het vermogen om te kunnen gelooven, ook dan wanneer ge geheel doodsch ineenzonkt, of zonder van uzelfen af te weten wegzonkt in den slaap.

Onderscheid dus die beide zoo scherp mogelijk. Iets heel anders is het geloofsvermogen dat verborgen in uw ziel huist, en iets anders de daad van gelooven, zoo ge uw geloof gebruikt, en het geloofsvermogen in u werkt.

Waar nu onze Catechismus in Vraag 21 van handelt, is niet en kan niet zijn: de werking van het geloof in zijn volkomenheid, maar moet zijn: de natuur van het geloof als ingeprent, ingewrocht en ingeplant vermogen.

Dat dit niet anders kan, volgt uit het verband met de voorgesagde vraag. Daar toch leest ge, dat aan een iegelijk die het oprecht geloof niet bezit, de zaligheid rechtstreeks ontsagd wordt. En daar er nu, ten eerste tal van jonge kinderen sterven, die tot geen geloofswerking gekomen zijn, en ten anderen vele volwassen kinderen Gods sterven, zonder dat de werking van het geloof zich bij hen tot zulk een volkomenheid ontplooid, zoo volgt hieruit, dat de vraag: Wat is een oprecht geloof? bedoeld moet zijn van zult een „echt en waar geloof“ dat in elk wedergeboren persoon, hij zij kind of volwassene gevonden wordt.

„Uit genade zijt gij zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave!“

Er is alzoo sprake niet van onze geloofsvermogen, maar van een gave die een goddeloos van zijn God ontvangt; ontvangt in het oogenblik der wedergeboorte; en wel op zulk een w s ontvangt, dat ze hem met de zaligheid onvrójd in gemeenschap zet.

„Geloof“ bedoelt hier dus de hebbelijkheid of het vermogen om te gelooven, hetwelk de Heilige Geest aan ons inplant in de ure des welbehagens. De wijze hoe dit geloof onderscheidelijk bij volwassenen en bij kleinen wordt ingeplant, komt ter sprake bij Vraag 65, waaruit we nu slechts zooveel opnemen, dat volgens het daar beledene, het de Heilige Geest is, die het geloof in onze harten werkt door het Woord.

Ondt geen voorwendsel mag het dus voorgesteld, alsof wij het eigenlijk waren, die aan onszelfen het geloofsvermogen schonken; want ongetwijfeld, als het op de daad van gelooven aankomt, zijn wij het die gelooven moeten, maar de macht er toe, het vermogen, de hebbelijkheid, het orgaan of zintuig, om te kunnen gelooven, is niet ons maaksel, maar het maaksel Gods. Ja zelfs niet een maaksel Gods, dat wij opnemen en in ons hart inbrengen, maar zulk een dat, in weerwil van ons verzet, in ons wordt ingezet, ingewrocht en ingeplant door een daad van almachtige genade. Niet half, maar geheel lijdelijk. Zonder dat gij als creatuur of als verloren, ook maar een vingertop verroeren kunt, om het in u te brengen. Alle leer van zekere voorbereidende middelen, om uzelfen het geloof deelachtig te maken, is dan ook uit den Booze. Wie het geloofsvermogen nog niet bezit, kan wel allerlei doen, om het buiten, zijn hart te houden, maar geen veer opblazen, om het in zijn geloofsloos hart in te brengen.

Doch hoe is dit vermogen nu te verstaan? Een kind heeft het spraakvermogen, maar toch zonder vasten vorm. Want als ik een pasgeboren kind, dat hier te Amsterdam het levenslicht zag, naar Parijs breng en daar opvoed, dan zal dat kind met zijn spraakvermogen steeds Fransch spreken, terwijl het, ware het hier gebleven, Hollandsch zou hebben gepriat. Zoo ziet men dus klaarlijk, dat bij het spraakvermogen, de vorm niet afgewerkt in het vermogen inligt, maar wisselt naar gelang van opvoeding en oefening. Heel anders daarentegen is het met het gehoors- en gezichtsvermogen; want waar ook een kind opgroeit, zijn zien is en blijft zijn zien, zijn hooren zijn hooren. En al kan er verschil bestaan in graad, dat het in de eene omgeving zuiverder en nauwkeuriger leert zien en hooren dan in de andere, in het zien en hooren zelf maakt dit geen verschil.

Zien en hooren zijn dus vermogens, die hun vorm niet zich brengen, waar niets bijkomt, waar alles inzit. En dit laatste geldt nu ook van het geloof.

Als God de Heere aan een goddeloos, bij wedergeboorte, het geloofsvermogen inplant, dan geeft God hem niet ruwe vormloze kracht, waar hij nu maar van maken moet wat hem goed dunkt; neen, maar dan heeft dat geloof terstond zijn vasten vorm, zoodat het, straks uitkomende, uit moet komen naar zijn aard.

Eat op een wilden wingerdstam een stek van een edelen wijnstok, dan is er nog geen rank en nog geen uitbloeiing en nog geen blad en nog geen tros, en toch dat alles is wel terdege in de schijnbaar vormloze stek reeds in en zal er, zoo ge slechts geduld hebt, in vasten vorm, naar zijn aard uit voortkomen. En zoo nu is ook in het geloofsvermogen, dat God de Heere bij de inlijving in Christus inplant, alles besloten en begrepen en in kiem aanwezig. Er komt niets meer bij door 's menschen daad. God doet alles, gelijk hij alles schoukt.

Hoe diep dit geloofsvermogen dus ook nog in de ziel schuilt en hoe dicht de schellen nog op het geloofsvoeg neerhangen, toch is ook zulk een geloof in Gods kind reeds al datgene wat de Catechismus er in roemt en uitjubelt, zoodat een zekere kennis als een zeker vertrouwen. Dat wordt het niet pas later, maar dat is het reeds van meet af, evengoed als ook onder uw slaap uw gehoor het vermogen is, om de geluiden zoo en niet anders te hooren.

Vraagt ge nu of dit geloof dan nu een nieuw soort orgaan is naast de vermogens die uw persoon in de schepping ontving, zoo moet dit worden ontkend. Neen, het is niet zoo dat een ongelovige heeft twee vermogens: verstand en wil, en dat nu een gelovige zou beschikken over drie vermogens: verstand, wil en geloof; maar heel anders, dat de Heilige Geest bij de inplanting van het geloof, een nieuwe hebbelijkheid en in het verstand en in den wil inbrengt.

Om deze reden oordeelden dan ook sommigen, dat het juist en beter was, niet te zeggen dat het geloof een vermogen, maar dat het een inklevende hebbelijkheid is. Slechts houde men hierbij in het oog, dat het niet twee afzonderlijke hebbelijkheden zijn, de ééne van ons bewustzijn en de andere van onzen wil, maar dat het geloof één enkele hebbelijkheid is, die onze ziel wordt ingewrocht, en die alnu uit de ziel gelijkelijk werkt en op ons kennen en ons willen.

Dienovereenkomstig beschrijft de Catechismus het geloof dan nu ook onder dat

dubbele opsicht, en zegt dat het, wat ons bewustzijn aangaat, is een zeker weten of zekere kennis, en wat aangaat onzen wil, een zeker vertrouwen. Dit bedoelt nu, dat zoodra het geloofsvoeg zien en het geloofsvoeg hooren gaat, er een werking inkomt, die zich openbaart en als een gewisse kennis en als een onwankelbaar vertrouwen.

Bezien we beide afzonderlijk.

Bij de uitdrukking „een zeker weten of kennis“ moet de klemtoon op „zeker“ vallen. Er is niet bedoeld „een onbestemd weten“, zoodat we wel zeggen: „op een zekeren dag“, als we dien dag juist niet zeker weten. Neen maar: zulk een weten-schap en zulk eene kennis, die geen zweem van twijfel of onzekerheid toelaat. Alzoo eene kennis die vast is als een rots, die onverwrikbaar vaststaat als een berg van graniet, en die van geen wankelen of ver-wikken weet.

Deze „zekere, secure kennis“ nu bestaat niet in een nader ontwikkelen van een kennis die we reeds ten deele bezaten, en ook niet in een ontplooi van de kennis die in ons school. Met alle scholen al te loopen, vordert men in deze kennis niets hogenaamd. Zelfs al deed men zijn leven lang niets dan den Bijbel lezen en Schrift met Schrift vergelijken, dit zou u in deze hier bedoelde kennis nooit één enkelen stap verder brengen. Neen, hier is bedoeld een nieuwe kennis, die ge als sondaar niet hadt, en waarvoor ge nu in de wedergeboorte het vermogen ontvingt. Een andere soort kennis saamhangende met de „oorspronkelijke kennis“ die Adam in het Paradijs ontving, en die in Christus als „onze wijsheid“ ons in God geschonken is. Wie deze kennis ontvangt, kent dus anders, niet anders en niet anders. Hij ziet wat hij eerst niet zag. En wat hij eerst niet ontdekte, dat merkt hij nu op en dit gaat voor hem leven. „Verlichte oogen des verstands“ noemt de apostel het daarom, en wel zulk soort oogen, die met zoo ongemeene gewisheid gluren, dat ze onmiddellijk volkomene gewisheid en zekerheid aanbrengen omtrent de dingen die ge er mede waarnaemt. Zoo helder, zoo klaar, zoo scherp stelt deze kennis de dingen voor u bewustzijn. De natuurlijke mensch ziet daar niets van, maar „de met geloof begaafde of geestelijke mensch onderscheidt alle dingen.“ Daarentegen „vinden iemand niet wedergeboren is, hij kan het Koninkrijk van god zelfs niet zien.“

Zonder de inplanting van het zaligmakend geloof kan iemand dus wel den Bijbel van buiten leeren, en historisch aannemen wat daar staat, maar dat helpt hem niet. Hij kan er zich ook wel met den prikkel van het gevoel inwerken, en er een tijdlang in genieten, maar zoodra hij „tijdelijk“ als dit „historisch“ geloof, heeft ook maar iets met het geloof dat in Jezus inlijft te maken. Zelfs het „wondergeloof“ heeft daar niets gemeen mede, want al hadt ge „een geloof om bergen te verzetten“ (en dat is een wondergeloof) en ge hadt de ingestorte hielden niet, zoo waart ge nog niets.

Redetwisten helpt daarom ook niet. Er moet getuigd, het Woord moet bediend, overmits het Gode meesten belijft, zich van het Woord bij de geloofsplanting te bedienen, maar al praat ge honderd en duizend uit, zoolang het geloofsvoeg in iemands ziel niet is, kunt gij hem ook de heerlijkheden Gods niet toonen.

Voorwerp van deze kennis is de Wet en het Evangelie, d. i. al wat God ons in zijn Woord geopenbaard heeft. Dus volstrekt niet enkel de blijbare des heils, maar in de eerste plaats zelfs de rechte,

doorzichtige kennis van 's Heeren heiligheden en eigen diepe verdorvenheid, zoodat men daarin een inzicht krijgt, zoo klaar en zoo helder, als zag men zich voor zijn eigen oogen levend omkomen in den eeuwigen dood. Maar dan natuurlijk ook een kennis van het Genadeverbond, niet als een van buiten geleerde les, maar als een inzicht hoe waarachtig het heil in Christus bloeit.

Vandaar dat men veelszins ook nog wel onderscheid tusschen de kennis en de toestemming van het geloof, die toch in den grond slechts één zijn. Het is toch onmogelijk dat iemand met deze ingewrochte, klare, hemelsche kennis Wet en Evangelie doorzien zou, om dan nog te twijfelen, of ze wel waar waren. Als er geloof in de ziel is, moet de ziel er onmiddellijk bijvallen. Ge kunt het fonkelend starenheit niet aan het firmament aanschouwen, zonder onmiddellijk toe te stemmen dat het prachtig is en schoon.

Maar hiermee is het geloof niet voleind. Behalve dat het helder kent en ontwijfelbaar toestemt, doet het ook nog dit, dat het met wisse zekerheid toepast. M. a. w. het werkt ook door den wil, en ook aan het wil, evenals aan het kenvermogen, leent het een hemelsch vermogen van zekerheid en kracht, niet maar bestaande in een verhooging van de natuurlijke wilskracht, maar in de inwerking van een bovennatuurlijk effect. Dit nu noemt onze Catechismus: „een zeker of ontwijfelbaar vertrouwen.“

De door den Heiligen Geest ingeplante kennis doet u de vurige Wet zien en toont u het Lam Gods, en doet u zeggen: Daar is én in die Wet én in dat Lam innerlijke waarachtigheid. Maar nu is de vraag voor u: Gij in dat vuur van die Wet en gij in het bloed van dat Lam! Niet gisend, niet radend, niet hopen. Geloof is nooit een hopen. Gelooven is zeker van iets zijn, en daarom een personeel verzekerd zijn voor uzelfen, dat gij in het bundelke der levenden besloten zijt.

Zoo toch staat er: „een zeker vertrouwen dat niet alleen aan anderen, maar ook aan mij vergeving der zonde, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit louter genade, alleen om de verdienste Christi wille.“

Bedoelt dit nu, een buitengewone openbaring dat gij gered zijt? In het minst niet, want er staat bij: „welke de Heilige Geest door het Evangelie in mijn hart werkt.“ Het gaat dus middellijk toe. Bedoelt het dan een gevoelige aandoening waardoor ge, al genietend, het weet? Al evenmin, want gevoelsaandoeningen kunnen bedriegen en vele bevestigde kinderen Gods worden soms jaren lang niet door den dauw des hemels nat gemaakt. Neen, bedoeld is eenig en uitsluitend zulk eene geloofs-zekerheid, die rust in het Woord. Het is dus in dat Woord den goddeloos, verwoeten doemeling te zien, die weg-zinkt, en dat nu de Heere u toesprekt uit dat Woord: Die goddeloos zijt gij!

En wie dat geloof, o, die hongert op eens, die dorst, dat het hem brandt. En nu, ru ziet hij wat de Heere met dien gevloekten doemeling doet. Die gevloekte wordt verzoend, wordt een kind, wordt een gekroond. En zoo, ook al voelt hij niets en merkt hij niets, geloofte hij en ziet hij dat God Almachtig in dien gevloekten en verzoende hem redt!

Dan is het vaak dood van binnen, duisternis om hem heen, geen pad en geen weg; en toch dan juist vertrouwt hij op den

Iets over het Antinomianisme in de 17e eeuw.

XVII.

ANTWOORD VAN DS. STROOBANT.

Bij ketters ontwaart men meestal karakterloosheid. Daaruit moet men hun draaien en wenden naar de tijdsgelegenheid verklaren. Het is moeilijk vat op hen te krijgen, omdat zij hun gevoelens kleeden in een bekend en geliefd gewaad, in de hoop, dat kleederen den man maken. Deze ervaring hebben de afgevaardigden der Classis Walcheren in den jare 1689 ook van Ds. Stroobant. Den krypto-Verschorist, opgedaan Bewonderenswaardig is, om die rede vooral, de kalmte, waarmee de predikanten Schorer en Tilenais de draaijerijen van den beroepen leeraar van Gapinge beantwoord hebben. Zetten wij ons tot luisteren naar hun rapport van den 17den Nov.

Zij eischen, dat Ds. Stroobant satisfactie zal geven, zoodat hij belooft heeft. Veel hoop hebben zij er echter niet op, want de antwoorden des beschuldigen zijn:

1. contrarie de waarheid, zoodat die uit een onpartijdig getuigenverhoor gebleken is; 2. contrarie zijn eigen bekentenis, 7 Oct. afgelegd; 3. de reeds gegeven suspicie nog vermeerderende; of 4. de kwestie als zoodanig niet rakende. Voorts verneemen wij, dat de deputati-eischen het kort en goed recht gedaan worde in het belang van de kerk en Ds. Stroobant-zelfen. Op dit laatste dringen zij te meer aan, omdat hun ter oore gekomen is, dat Stroobant's vrienden zijn zaak aan de tafel der politieken wenschen te brengen.

Nauwelijks hebben de Deputaten uitgesproken, of Stroobant staat op en vraagt: 1. opinie van het rapport; 2. opgave van de namen der oor- en oogengetuigen, die hem beschuldigd hebben; 3. inhoeking van zijn schriftelijke antwoorden over de feiten; 4. voorlezing van de attestatiën, door hem ingebracht, waaruit blijken kan, dat hij van Hatten's gevoelens meer bestreden dan beleden heeft. Met uitzondering van het tweede worden Stroobant's verzoeken toegestaan. Niet dat men opzet de namen der getuigen te noemen, maar daar zijn dreigingen uitgesproken, die het voorstands wenschelijk maakten ze niet te zeggen.

Hiermee is de zaak van Stroobant voorloopig geëindigd. De Classis gaat andere punten behandelen, die ons op dit oogenblik geen belang inboezemen. Wij gaan dus heen. Vraagt ge, tot wanneer, de geschiedenis antwoordt: „Tot het begin van 1690“. Wel heeft Stroobant nog eens (15 Dec.) gevraagd of zijn zaak ten einde gebracht mocht worden, maar men heeft hem toen tot de

eerste vergadering der Classis in de maand Januari 1690 uitgesteld.

Het is de Kerkeraad van Gapinge, die het eerst weer optreedt. Den 5den Jan. 1690 zijn de broeders bijeen. Daar laat de procureur Siebruyts door den koster vragen, of hij binnen mag komen. De Classis staat hem dit toe en luistert, als hij met eenige beleefde woorden twee geschriften inlevert, een van het Collegium Qualificatum van Gapinge, en een van den Kerkeraad dierzelfde gemeente. Het eerste luidt:

Wij, ondergeschrevenen, leden van het Collegium Qualificatum van Gapinge, hebben met eenparig advies geautoriseerd en gedeputeerd den Heer Procureur Siebruyts in de plaats van den Heer Voorzitter (die door zijne dooddelijke ziekte in de E. Classis niet kan binnenstaan) op verzoek en last van het voornoemde Collegium Qualificatum in de E. Classis te compareeren en ootmoedelijk te verzoeken, dat de E. vergadering de zaak van de kerk van Gapinge gelieve ten spoedigste te determineren. Oorkonde bij ons onderteekend. Act. den 4 Jan. 1690.

LEENERT SCHRIFTEN.
CORN. LEERSEN.
WILLEM ABRAHAMSEN.

De Kerkeraad gaat in zijne missive veel verder. Hij wenscht ook wel dat aan de zaak van Ds. Stroobant spoedig een einde worde gemaakt, maar wijst „conscientie-wege“ op den desolaten toestand en het verval van de

kerk (te Gapinge) die haar nu al drukt en verder drukken zal“ (den nood der armen vooral) De gevolgen eener weigering van dit verzoek wijt hij aan de Classis.

Deze wijst den eersten brief als onwettig af, maar antwoordt op den tweeden, dat de oorszaak van den langen duur der quaestie-Stroobant niet bij hen moet gezocht worden. Zij verlangen even hard als Gapinge naar het eind.

Hierop ontvangt Ds. Stroobant het woord, waarop hij zich eerst verdedigt tegen een aanklacht der gedeputeerden over hem, als zou hij het gemucht verspreid hebben, dat de afgevaardigden de oorszaak zijn van den langen duur zijner zaak. Hij loochent dat. Vervolgens aan zijne reductie beginnende, beklaagt hij zich, dat men hem niet naar recht heeft behandeld, met name de Deputatie niet, die hij zelfs eens noemt „die woegren“. „gecommitteerd te zijn.“ Voorts hooren wij van hem een lang betoog, dat er op aangelegd is de aandacht van de hoofdzak (de ketterij) af te leiden en te pukkelen, of hij ook als de mishandelde onschuld kan prijken. Daarna beproeft hij de verklaringen van D.D. Biscop, Termaten van Leeuwen, Van Deijne te verzwakken, of in zijn belang te exploiteeren! De attestatiën van de kerken te Hoek, te Leiden, van de Classis Tholen en Bergen op Zoom legt hij hierbij over.

DE GAAY FORTMAN.

Heere zijn God, en Hij doet hem rijden op de bergen van zijn heiligheid.

Dit alles nu ligt in het geloof in. Lag er in van zijn eerste kiem. En gaat er nooit uit. Maar heel iets anders nu is het, of de persoon zelf de volle kracht hiervan in werking zet. In doodangst geeft iemand soms een gil met een stemgeluid, dat ge zegt: Wie had ooit gedacht dat er zoo'n stem in dien persoon zat. En zoo ook hier. Als het er op aankomt, en dat geloof toont eens zijn reuzenkracht, dan is het een leeuw die van uit uw hart brult. Maar dit neemt niet weg, dat in den gewonen gang des levens, deze werking zeer onderscheiden is en zeer bij trappen gaat, en ook weer kan verdorven voor een tijd.

's Winters zit er aan heel den boom geen blad, en toch... het blad zit er in. Zie maar als het Mei wordt!

En zoo nu kan ook de uitwerking, de daad van het geloof, ook de inheerende daad van het geloof, nog zeer zwak en gering zijn, en weer inbuigen, en alsoo een toestand in het leven roepen van allerlei nood en dood.

Maar dit alles doet niets af aan het geloof zelf.

Ook al slaap ik, toch heb ik het gezichtsvermogen. Ook al blinddoekt men mij, toch is het ziensvermogen in mij. Ook al is mijn oog krank, toch zal na genezing blijken, dat het gezicht er nog in is.

En zoo nu ook, al gaat in uw geestelijken slaap het geloof kwijnen, al verbindt soms de wereld u, ja, al overvalt u geestelijke krankheid, toch blijft het geloof het geloof tot in den wortel van uw wezen, en in dien wortel zit altoos én de zekere kennis én het zekere vertrouwen.

KUYPER.

„Die zich onttrekken ten verderve.“

Maar wij zijn niet van degenen, die zich onttrekken ten verderve, maar van degenen, die gelooven tot behouding der ziel. Hebr. 10: 39.

Er is tweerlei in eens Christens leven. Oogenblikken zijn er dat het in zijn ziel is: een naar Jezus toegaan! En dan weer oogenblikken dat het is: een van Jezus verre wijken!

En tusschen die twee slingert hij in. Zooals een slinger gaat, zoo gaat zijn ziele op en neer.

Sterk, machtig, met snellen val wordt hij naar Jezus, naar het middelpunt getrokken; maar even machtig en snel gaat de slinger van zijn ziel dan weer zijwaarts van zijn Jezus, van het middelpunt van zijn hart af.

Een slinger is nooit in rust. Er is bij een slinger een geheimzinnige, onzichtbare macht die hem altoos op en neer trekt.

En zoo nu is het ook bij Gods kind. De eenig Dierbare is er altoos, is nooit weg, en werkt onzichtbaar altoos op hem.

En al naar gelang Jezus nu die onmerkbaar kracht op dien slinger van zijn ziel uitoefent, valt die ziel Jezus toe, of buigt ze zijwaarts op en slingert van hem af.

Of wilt ge het met Paulus' uitdrukking, wel nu dan is er altoos een van deze beide in uw ziel werkzaam, of een geloof dat naar Jezus toebrengt, of een ongelooft dat zich van Hem onttrekt.

Een middelpuntzoekende, of een middelpuntvluchtende werking. Een gelooven tot zaligheid, of een zich onttrekken ten verderve.

Want ja, in volstrekt zin gaat dit: ten verderve bij een kind van God natuurlijk niet door.

Daar kan hij een verkorene niet. Daar zorgt al machtige genade voor. En als zóó het punt bereikt is, waarop het hoogste hart, in de uiterste spanning, den draad des levens, die het aan Jezus bindt, stuk zou rukken, dan komt altoos op het juiste oogenblik de trouwe Vaderhand uit de diepte der onfermingen toetschieten, en dwars zachtens en liefelijk zijn ziel naar Jezus terug.

Neen in volstrekt zin kan geen kind van God zich onttrekken ten verderve. Daar waakt de Heere voor. Niemand, en ook hij zelf niet, kan zulken rukken uit de hand des Vaders.

Maar dat is Gods doen en niet uw bestel.

Hing het aan u, ge zoudt eens heel iets anders zien! Was er geen almachtige genade, ge zoudt de heiligen eens bij honderden zien afvallen en vervallen. Ge zoudt er verschrikten van staan zooals de terugslaan slingers dan van hun koord losvallen.

De vraag is, of er dan wel één enkele bij den Heere bleef.

En zie wat is nu het stuitende, het zondige in zulk een bestaan? Dit, dat zulk een ziel die door alle macht van Gods genade bij den Heiland gehouden wordt, er nu maar op toeleefte, denkende, dat zij het is die door eigen verkeerdheid bij den Heere blijft.

Vandaar onze vervalschte zielsgesteldheden.

In het ongeziene is het dan feitelijk om en voor uw ziel één altoos ruischend leven, één nimmer rustende worsteling van den Heere en zijn engelen om uw ziel te behouden. Bij dagen en bij nachten één trouwe hoede van den Herder Israels die nooit sluiert.

Maar door uw ongelooft merkt ge daar zelf niets van, en is het alles dood om u heen, en leeft ge geesteloos en bewusteloos voort, en ontgaat u al het heerlijke dat in de kennis van die worsteling der Eeuwige Liefde voor u ligt.

Ge zijt als een kind in de wieg, dat van niets weet. Doodgevaaren zijn om u. Een moeder waagt haar leven voor u. Een vader stormt om u te redden door de vlammen. Maar gij ligt in de windselen: gij zoekt de moederborst maar; als gij, straks in die andere wieg neergelegd, maar weer sluimeren kunt of schreuen!

En derwijls onaanbaarlijk en ongevoelig en niets ziende van de verborgene dingen, en geheel opgaande in het zichtbare, denkt gij: „Ik ben geborgen“, en wat er om u geworsteld wordt, deert u niet.

Zooals het in een storm soms toegaat. Dat het zwerk schriklijk drijft, en de golven hoog en machtig gaan, en de eene stortzee

de andere najaagt, en de machtige boot met al haar kostbare lading en al haar passagiers, geslingerd en schier omgeworpen wordt, en dat toch onderdeks een ruwe gast zijn roes uitslaapt, er niets van merkende, hoe die stuurman en dat bootsvolk worstelen en zich uitsputten, om het schip toch te behouden.

En veel, veel ontzettender nu is de worsteling der eeuwige Genade, om elken dag en elken nacht de zielen der verkorenen te behoeden, als het storm en giert en jaagt op de wateren des geestes.

En toch, zoo menig kind van God voelt daar niets van.

En daarom bekennt hij de liefde des Eeuwigen niet.

En daarom zwelt er geen dank in zijn ziel.

Ja erger nog.

Niet enkel dat hij niets bespeurt van de worstelingen der Eeuwige Liefde voor zijn behoudenis, maar hij werkt in die worstelingen zelfs tegen.

Meewerken, was uw heilige roeping. Uw eigen roeping en verkiezing vast maken. Met vreeze en beving uw zelfzaligheid zoeken.

Doch in steed daarvan werkt ge tegen.

En dat tegenwerken, dat is nu dat u onttrekken aan uw Heere.

Als er een in het water viel, en ge buigt u van den kant naar hem toe, om hem de hand toe te steken, en ge greep hem bijna, maar de drenkeling slaat u opzettelijk af, en duikt juist weg, als ge hem grijpen zoudt, dan onttrekt zich die drenkeling aan u.

En zoo doet ook gij helaas, zoo telkens met uw Heere.

Eerst blijft ge zitten, en loopt ge niet weg. Maar als de Heere dan tot u nadert, om u mee te krijgen naar de tente zijner verborgenheden, dan staat ge wel op, ja, maar om achteruit te loopen, om tegen te streven, en de moeite der genade van uw Heere te verduubelen.

Ja, waarlijk, dan weert zoo vaak een kind des Heeren de hand des Heeren van zich af, in steed dat het die met het zijn bibberende handen grijpen zou.

En daarom hoor de stemme des vermaans, o, gij afgedrevene!

Laat af van dit toestoppen der ooren en toesluiten van de oogen, en hoor en zie weer en merk op, en ontwaar welke de worstelingen des Heeren voor uw ziele zijn.

En voorts onttrek u niet, maar neig u tot Hem. Hij is uw Heere!

Weet, zie het, dat al uw leven, elken dag, bij al uw doen, altoos of een slingeren van Hem af, of een slingeren naar Hem toe is.

En trek niet de hand terug, maar strek die naar Hem uit in onuitsprekelijke dankbaarheid.

Heere, mijn Goel, voor U al mijn liefde, voor U al de trekking van mijn hart!

KUYPER.

Amsterdam, 18 Februari.

Gisteren viel de eerste beslissing van den rechter in de reeks van gedingen, die als nasleep van het Amsterdamsche Conflict in behandeling bleven.

Deze beslissing gold den eisch, ingesteld door het Classicaal Bestuur van Amsterdam tegen Dr. F. L. Rutgers c.s., om afgifte van het Kerkeradsarchief.

Tegen dezen eisch waren door de heeren Mr. W. Heineken en Mr. Th. Heemskerk in naam van gedaagden d. twee excepties opgeworpen, dat 1° de dagvaarding geen dagvaarding was, en 2° de eischer tot zijn eisch onbevoegd.

Bij monde van Mr. Baron de Kock heeft het Openbaar Ministerie aan de Rechtbank voorgesteld deze beide excepties als gegrond te beschouwen. Het Openbaar Ministerie oordeelde evenals de gedaagde, dat de dagvaarding geen dagvaarding en de eischer onbevoegd was om als Classicaal Bestuur te doen wat des Kerkerads is.

De rechtbank, op deze conclusie ingaande, heeft heden bij vonnis de dagvaarding van het Classicaal Bestuur afgewezen, en uit dien hoofde onderzoek van de tweede exceptie overbodig verklaard.

Het Classicaal Bestuur is veroordeeld in de kosten.

Men zal toestemmen, dat deze uitslag niet strookt met de hooggespannen verwachtingen van de kerkelijke autoriteiten.

Ook deze week ging de losmaking van de Synodale Hierarchie geleidelijk voort. Ditmaal waren het de kerken van Garijp, Leinuiden, Wons, Dieren, Zuidland, Bennekom en Hendrik-Idoombacht die het juk afwierpen, en hiervoor niet terugdeinsden, ook al deden zich plaatselijk nog al moeilijkheden voor.

Vooral dit laatste is verblijdend.

Eerst had men den moed tot doortasten alleen in dorpen, waar alles, gelijk men zegt, „van een leien dakje ging.“ Thans echter gaat men verder en tast door, ook al stuit men nog op heel wat zwaarigheid.

Hieruit nu blijkt dat er hoogere drang in deze zaak werkt.

Meerdere broeders schreven ons dan ook: „Het is mij onmogelijk langer onder deze Hierarchie te blijven. Mijn geweten pers mij. Gods Woord slaat mij in het aangezicht. Ik zie, hoe ik aan de Koningseer van mijn Heiland afbreuk doe. En zoolang ik er onder blijf, sta ik mede schuldig aan de dese Classicaal woede en dit vergieten van onschuldige bloed!“

En dit nu is heerlijk.

Zoo toch werkt niet maar de zucht om vrij te zijn, een zucht die o, zoo vaak misleiden kon. Maar drijft een hoogere bezieling die naar het juk Christi dorst, en al ging de wereld onder, en al moest men zelf geheel omkomen, het toch niet laten kan, en toch overgaat.

De gang van zaken loopt nu wel, en algemeen begint men nu te begrijpen, hoe het aangevangen proces moet doorwerken.

Waar nog geen Vrij Beheer is, voert men dit van lieverlede in.

Waar men Vrij Beheer heeft, maar door schuldige inschikkelijkheid nog vrienden der Hierarchie in een college van Kerkvoogden en Notabelen had, begint men die door anderen te vervangen.

Zoo in het Reglement nog onnoodig bindende bepalingen voorkomen, herzielt men die.

Het vertrouwen in het Grootboek is geschokt, door wat de directie voor Leiderdorp deed. Dus zoekt men andere belegging.

De gemeente laat men niet meer buiten de zaak, maar men wekt ze op, licht ze voor, en gaat eindelijk ernst maken met het kerkelijk leven.

Dat de gemeente o, zoo gemakkelijk haar leeraar zelf onderhouden kan, blijkt plotseling aan alle hoeken des lands, en heet de watervrees voor traktemensverlies opeens bezworen.

Dat men ook zonder kerkgebouw zeer wel als kerk kan saankomen blijkt in plaats na plaats. Zelfs oordeelen velen, dat de kerkgebouwen, als min geschikt, hun tijd gehad hebben.

En wat bovenal tot dank stemt, het volk des Heeren ziet in het aangevangen werk geen bloem van een dag, die ontloopt om zoo weer te verdorven, maar waakt alomme op, om een blijvend werk des Heeren HEEREN te aanschouwen, waarmede Hij, de Almachtige, die een Verhoorder van de geboden der zijnen is, nu eindelijk, nu er schuldbelijdenis uit de harten losbrak, zijn volk bezoekt.

Ergerlijk!

In Nederhorst-den-Berg staat een Synodaal predikant, die op en top Classicaal is, en is President-kerkvoogd de heer C. van Emmerick, die in de Hierarchie weinig heil ziet.

Om nu van dezen lastigen tegenstander ontslagen te worden, heeft deze Dienaar van Christus goed kunnen vinden, den heer C. van Emmerick onder censuur te zetten, en voor onbepaalde tijd het heilig Avondmaal te verbieden!

Zoo is hij van hem af.

En op wat voorwendsels viel deze censuur op?

Ge raadt het in tien en tien.

Ten eerste had de heer C. van Emmerick zich in een vergadering, zoo heet het, aan toornigheid schuldig gemaakt. En ten tweede had hij durven voorstellen, om het kerkgebouw af te staan voor een lezing van Ds. Karssen.

O, Die toornigheid! En geloof Ds. Veenhuisen niet, dat de Heere van zijn Avondmaal weert ook alle geniepige lieden, die zijn heilig ambt misbruiken, om bot te vieren aan hun zucht naar macht?

En dan die lezing.

Art. 59 van het Reglement van Kerkvoogden schrijft alleen voor, dat heeren Kerkvoogden het gebouw beschikbaar moeten stellen voor den Kerkeraad zoo dikwijls deze dit verlangt. Maar laat hen overigens volkomen vrij.

Ook in dit opzicht niets misdaan. Daar gelaten nog, dat zoo hier vergripen waren, niet de Kerkeraad, maar Notabelen hadden toe te zien.

Deze censuur gaat reeds op 1 Maart in. De vraag is of de heer Van Emmerick van zulk een schandelijk vonnis inmiddels in appel zal gaan.

Er is nu nog tijd.

Want immers de Synodale reglementen zeggen uitdrukkelijk: „Geen uitspraak van een Kerkelijk Collegie treedt in werking voordat de termijnen, om in hooger beroep te komen en herziening aan te vragen, verstrekken zijn.“

Aldus luidt art. 32 van het Regl. Kerk. Opzicht en Tucht.

Slechts naar ééne uitzondering wordt hierbij verwezen: t. w. naar art. 48, de provisionele schorsing; maar deze komt in Kerkeradsbesluiten niet voor.

De censurerende dominee heeft zich dus zeer vergist, toen hij aan een Notabel schreef, dat de heer Van Emmerick nu reeds Kerkvoogd af was.

Hij zal nog wat geduld moeten hebben.

In elk geval blijft de President-kerkvoogd in volle functie tot 1 Maart; en gaat hij in appel, dan nog zoolang dit appel en c. q. de cassatie duurt.

Diepbedroevend is het gebeurde te Rotterdam.

Uit Maassluis kwam derwaarts Ds. Malcomiesius. Hij werd er heen geroepen en kwam er, toen hij wist hoever men reeds in den strijd was ingewikkeld. Hij kwam er als mede-redacteur van de Hoop. Als de intieme medegenoet der strijdende broeders. Nadat hem gezegd was: „Gij komt om afgezet te worden.“

En thans, nu de Kerkeraad op geheel wettige wijze, en in geheel normalen toestand, zijn losmaakte van een hem opgedrongen Hierarchie, nu weigert Ds. Malcomiesius aan zijn Kerkeraad alle erkenning en trouw; nu gaat hij meelopen met de Hierarchische vervolgers; richt scheuring in de gemeente aan; en heeft nog den droeven moed om zijn vroegeren strijdgenooten een openlijken blaam op te leggen, als handelden zij onheil!

Bij zulke dingen schreit het hart; komt verontwaardiging over uw ziele; en veroordeelt ge met nog voller overtuiging een Hierarchie, die zelfs zulke mannen op zoo zondige wijs misleiden kan.

Dit is de pijl van den Parth!

Van niet zeer bevriende zijde wordt het voorgesteld, alsof de lasthebbers van het

Gereformeerd Kerkelijk Congrés reeds bezig waren een derde soort nieuwe Organisatie naast die van 1816 en 1869 te stellen.

Ten bewijze hiervoor beroept men zich met name op de Moderatoren en Consulenten, die ingevolge de besluiten van dit Congrés voor de onderscheidene Classes of kleinere ressorten zijn aangewezen.

Moderatoren en Consulenten aanstellen, zoo roept men dan, is uitsluitend het werk van de Kerk, en dit mag dus een Congrés niet doen.

Derhalve: een Congrés, dat zich al zulke dingen aanmatig, handelt onzinnig, bedient zich van rechten die het niet toekomen, en voert weer gansch van de Gereformeerde paden af.

Mogen we hierop onzerzijds iets antwoorden?

Dan zou het dit zijn:

1°. Dat het Geref. Kerkelijk Congrés in zijn besluiten uitdrukkelijk verklaard heeft, dat deze benoemingen geen kerkelijk noch ook enig officieel karakter droegen, overmits zulke benoemingen, om officieel en kerkelijk te zijn, alleen van de kerken konden uitgaan; dat derhalve de bevoegdheid van deze mannen geen andere dan een raadgevende en vermanende was zou zijn; dat zij op geen anderen grondslag zouden werken dan op dien van broederlijke overeenstemming; en dat eerst later op de wijze in de Kerkenorde voorgeschreven in den algemeenen nood kon worden voorzien.

2°. Dat het Geref. Kerkelijk Congrés, om toch zooveel doenlijk reeds nu een beteren en meer gewenschten toestand te naderen, de aanwijzing der voorloopige Consulenten heeft doen plaats hebben niet door het Congrés zelf, maar in een vergadering van afgevaardigden van Kerkeraden.

3°. Dat ook het Congrés zelf niet een geheel privaat karakter droeg, maar wel degelijk voortvloeide uit een zooveel mogelijk kerkelijk mandaat.

Dit ligt altoos.

In 1883 vergaderden in „Frascati“ afgevaardigden van Kerkeraden die de Drie Formulieren als accoord van kerkelijke gemeenschap erkenden.

Op deze vergadering is toen door den heer W. M. Oppedijk uit IJlst het voorstel gedaan, dat, bijaldien de nood der kerken nogmaals een samenkomen noodzakelijk mocht maken, de kerk van Amsterdam gelast zou zijn de oproeping tot zulk een samenkomst te doen.

Dit voorstel van de heer Oppedijk is toen met algemeene stemmen aangenomen. En de Kerkeraad van Amsterdam heeft zich dus niets aangematigd, maar slechts een ontvangen last uitgevoerd, toen het onlangs aan deze opdracht gevolg gaf.

Het Bureau van het Congrés bestond dan ook niet uit private personen, maar uitsluitend uit afgevaardigden van Kerkeraden.

4°. Dat onze vaderen te Wesel, ingeslechts op minder regelmatige manier, begonnen zijn met aan de wederopbouw der Kerke Gods te arbeiden. Iets wat echter daarom hun nooit tot een verwijt is gemaakt, omdat zij blijkbaar terstond en ernstiglijk rechtstreeks op den geordenden en normalen weg aanstuurden.

En zoo nu ook ging het hier.

Dat het Congrés, hoewel van kerkelijken oorsprong, als zodanig niet met kerkelijke macht handelen kon, begreep ieder uitnemend goed. Niemand heeft er anders over gedacht. Maar het sturen was onverwijd op den geordenden weg aan. En daarom is uitdrukkelijk uitgesproken en besloten, dat men slechts voorbereidend werkte, en dat nog wel niet eens voor een Synode, maar nog slechts voor het Synodaal Convent.

5°. Dat al zulke onregelmatigheden aanvankelijk bij elke reformatie van wat kerk ook voorkomen, en op allerlei wijs ook voorgekomen zijn in 1834 en de daarop gevolgde beweging.

6°. Dat op het Congrés niemand met één enkel woord ook maar voor het oprichten van een nieuwe Organisatie, of van een Genootschap naast het Synodaal Genootschap en het Genootschap der Gescheidenen heeft gepleit, maar dat de overtuiging algemeen was: Wat er ook van come of uit woide, geen reglement of genootschap ooit weer!

En dit nu scheelt alles!

Naar luid van art. 1 der Wet van 1853 kent de Overheid van dit land Kerkgenootschappen. En als ge nu aan de Regeering vraagt: Kent gij een kerkgenootschap van Leiden, van Wormerveer, van Tiel, enz., dan zegt de Overheid: Neen, dat ken ik niet.

Wat kent ge dan?

En de Overheid antwoordt: Ik ken een „Hervormd Kerkgenootschap“ voor heel het land, dat gemeenten heeft in Leiden, Tiel en Delft, enz.; en zoo ook ken ik een „Christelijk Gereformeerd Kerkgenootschap voor heel het land“, dat gemeenten heeft te Tiel, in Leiden, te Rotterdam en elders.

Daarentegen naar Gereformeerd, d. i. Synodaal-Presbyteriaal kerkrecht, moet het zoo wezen, dat de Overheid zooveel kerkgenootschappen kent als er plaatselijke kerken zijn. Een kerkgenootschap van Leiden, een kerkgenootschap van Tiel, enz. En dat deze plaatselijke kerken alnu Classicaal en Synodaal samenwerken volgens de Kerkenorde, die elk van haar aan de Overheid heeft gerepresenteerd.

En dit nu scheelt alles.

Immers Koning Jezus kent geen kerkgenootschappen, maar alleen kerken. Doch de aardsche Overheid heeft met niets dan juist met uw genootschappelijk karakter te doen.

Zij toch, uw aardsche Overheid, heeft niets uitstaande met uw geestelijke wezen, maar alleen met uw stoffelijk optreden, met uw gebouwen, uw bezittingen, uw samenkomsten.

En overmits dit alles nu uitsluitend de plaatselijke kerken raakt, en niet de saamver-

gadering ofte Synode 1) der kerken, zoo heeft de genootschappelijke vorm noodzakelijkerwijs een uitsluitend plaatselijk karakter.

En verliest men dit nu uit het oog, en gaat men alsoo uit de saamvergadering der kerken een genootschap smeden, en dit genootschappelijk geheel met de Overheid in verband zetten, dan krijgt men twee eenheden: de ééne geestelijk in verband met Koning Jezus, en de andere genootschappelijk in verband met uw aardsche Overheid; en als het dan vroeg of laat tusschen die twee tot botsing komt, zit ge altoos in de strikken van dat ellendige genootschappelijke geheel vast.

Het pogen om in de Volkskerk hiel, te zoeken is tegen-Schriftuurlijk, en ziet voorbij wat ons ten allerduidelijkste in 's Heeren heilig Woord is geleerd.

Indien toch iets duidelijk in de Heilige Schrift uitkomt, dan is het wel dit, dat de kerke Gods na u t een persoon in een huisgezin, en van het huisgezin tot een geslacht te zijn voortgeschreden, ten leste het nationale kleed van Israël ontving, volstrekt niet om dit nationale kleed te blijven dragen, maar om straks als internationale wereldkerk openbaar te worden.

Dit is het waar Paulus telkens op terugkomt als op het groote mysterie, dat, in vorige eeuwen verborgen, thans openbaar werd.

Lees slechts wat hij in Ef. 3: 5 v.v. schrijft: „Dese verborgenheid in Christus, welke in andere eeuwen niet is bekend gemaakt, maar nu geopenbaard is door den Geest, t. w. dat ook de andere volken zijn mede-erfgenamen en van hetzelfde lichaam en mededeelgenooten zijner barmhertigheid.“ Zoo dikwijls er toch staat: „leidenen“, spreekt het vanzelf dat bedoeld is: de overige volken buiten Israël. Niet in hun qualiteit van heidenen of afgodendienaars, maar als te zamen uitmakende de overige natien der aarde.

Metterdaad ligt dus in dit woord van den heiligen apostel de heerlijke proclamatie van de internationale kerke Gods.

Het voorhangsel scheurt, het nationale karakter heeft den raad Gods uitgediend. Thans treedt de kerk eerst in haar volle ontplooiing als wereldkerk op. De kerk van den Pinksterdag, toen alle volken in hun eigen talen in welke zij geboren waren de groote werken Gods konden verkondigen.

De daarop gevolgde felle strijd tusschen de Christenen uit de Joden en de Christenen uit de volken, liep dan ook eigenlijk over niets dan over de Volkskerk.

De Joden, die tot Christus bekeerden, werden, konden zich maar niet inbeelden, dat de Heere de Volkskerk losliet, de nationale kerk prijgaat.

Dit kon niet. Dit zou niet. Daar zouden zij tegen in gaan staan.

Maar toen is de heilige apostel Paulus geroepen, en hem is de zeer oprettelijke missie gegeven, om nu de wereldkerk uit te roepen.

Het had God belijfd, zijn Zoon in hem te openbaren, opdat hij den Christus onder de volken zou verkondigen (Gal. 1: 16).

En toen eerst werd de kerk voluit geboren, die we in onze twaalf Geloofsartikelen belijden.

Daar toch belijdt elk kind van God: „Ik geloof een heilige, ja, maar dan ook een algemeene Christelijke kerk“, of gelijk men outdijfs ze! „Ik geloof een heilige, katholieke Christelijke kerk.“

Wij minnen thans dat woord katholiek niet meer, omdat de Roomschegezinden er beslag op legden, en wij, Gereformeerden, onnadenkend genoeg waren, om hun dien schoonen titel te laten.

Maar ook zoo blijft het dan toch onzer aller belijdenis, dat de Kerk van Christus niet slechts heilig, maar algemeen is. En dit algemeene nu is juist het internationale; er spreekt juist uit, dat de Kerk van Christus volstrekt geen Volkskerk, volstrekt geen nationale kerk is, maar een wereldkerk, die over alle natien en volken gaat.

De Kerk is oecumenisch, ze is internationaal, ze is algemeen, ze is zoover strekkende als er volken wonen; en het valsche idee dat door vroegere Duitsche vorsten, door Hendrik VIII in Engeland en door Ruslands Tzaren gevoed is, alsof de kerk ooit kon genationaliseerd worden, moet met de Schrift in de hand weerstaan.

Zoo ziet men dus, dat al dit bazelen van een Volkskerk een totale miskenning is van het Schriftuurlijk karakter der Christelijke Kerk, die wel in het Paradijs verwekt en ontvangen, en in Israël gedragen is, maar tot vollen wasdom eerst uitkwam en voor de wereld als wereldkerk optrad op den Pinksterdag.

Immers eerst toen werd ze algemeen, katholiek, internationaal en oecumenisch.

Eg mocht men nu tegenwerpen: „o, Dit is ook zoo, en dit ontkennen we ook niet. Maar wat belet dat deze internationale Kerk van Christus, dan toch in elk land Volkskerk en Kerk der natie zij!“ — dan ligt ook hierop ons antwoord gereed.

Dan toch verwijzen we naar een geheel andere reeks van duidelijke uitspraken der Heilige Schrift, die ons door den Heiligen Geest kond doen, dat de Christelijke Kerk niet is de massa, noch de meerderheid, noch het grooter deel, maar een kleiner deel onder de velen.

„Want gij ziet uw roeping, broeders! dat gij niet vele wijzen zijt naar het vleesch, niet vele machtigen, niet vele edelen. Maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou; en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen.“

1) Synode beteekent volstrekt geen soort Bestuur of College, maar behoudt eenvoudig: saamvergadering der kerken.

Gaal wij is tot het door d eng, en leidt, e viden.

De v nergens, alsoo d oversta En d altoos wolgen, het cijfe Ja, d Heere, v geloof v Hetzj Schrift naal en kerke, h Schriftv tusschen en blijft De Joodsch Volkske Constan haar ink zaken i het we scheidt, volk do Zie m is ook i

Met i in eenz verder v Niet i den wor wordt i onder h vervreen wordt e hoorighe Maar, en daur ten, die organisat te reddt broederl De e voor „te eens zou derde v het wel tegen K onvriende althans i broederl toongev Ook i zeldz alstootin zou wer Zelts brief to volstrekt om eerl stad te Een s te ontd Classical En da onze bel Noch is enslu Neen, lijke org Om een nooit v geheel e lijke eer orde en Altoos organisat Dat h aan de En da weer uit 1869. Er zij kenorde ook hier Ja, of ge kenorde, buiten u bijvalt i Nu he Wij z Waars eze gew en duur zijn van te reddt Maar derlijk d scheiden jegend i deze za rusten. Naar i dringen Als d willen v schuld t deren“ n matieken hooren, Jezus is Over, dan zell nemen. Het z op het o Want, als waai en ander bijeen, n

Uit ee zien we, toedracht